

Úvodník

Milé čtenářky, milí čtenáři e-Věstníku, dnešní číslo (je to už letos sedmnácté), je trošku jiné, než čísla standardní. Přinese Vám samozřejmě informace o tom, co se v našem světě včel a včelařů událo a co se chystá. Tedy zprávy o proběhlých akcích a pozvánky na setkání, jež na nás v blízké době čekají. A k tomu pár témat a nápadů k rozvedení. Z těch témat chtěli bychom upozornit na téma, jež se snaží přivést naši pozornost ke starší a stále zajímavé včelařské literatuře. Připravujeme také téma velmi aktuální, jež nazýváme pracovně „svéprávní včelař“, které se bude týkat nových podmínek pro jednotlivé včelaře, které stanovila letošní nařízení SVS a krajských veterinárních zpráv (MVO) a která, jak jistě víte, akcentují jakožto klíčovou odpovědnost samotného chovatele za jeho včelstva a dávají včelařům více možností, jak se o své včely během roku postarat, pokud jde o metodu ošetřování a výběr léčebných přípravků. A pak je tu věc, která je pro někoho marginální, pro jiné metodicky poučná a možná také s nadějí na zajímavý vývoj. Zkusíme ji popsat ve zvláštním textu.

Redakce

Vzdělávání včelařů

Učebnu v Blatné zaplnili Včelaři – Farmáři

Stěžejní projekt Pracovní společnosti nástavkových včelařů CZ pokračuje zahájením výuky v Blatné. Sérii tematických přednášek a cvičení doplňují exkurze. První se zaměřila na české a moravské farmy, v příštím roce zamíří jihočeští včelaři i do zahraničí.

Celkem 21 zájemců o problematiku profesionálního včelařství z celého Jihočeského kraje přijelo předposlední zářijový víkend do Středního odborného učiliště Blatná, aby se zúčastnilo zahájení výuky kurzu Včelař-Farmář. Čekali je nejen první přednášky, ale i nové učební texty a projekce nových naučných videí. Reportáž si můžete přečíst v týdeníku Zemědělec č. 44, kopii článku jsme umístili i na webovou stránku do části [Publicita](#). Studijní materiály, na kterých usilovně pracoval početný tým lektorů a odborníků z řad PSNV-CZ, tak podléhají zkoušce praxí. To je ostatně i účel pilotního kurzu: Metodiky prověřit a v příštím roce provést potřebné úpravy směřující k vydání moderní učebnice včelařství. Účastníci chystaného semináře ve Zbýšově budou moci posoudit jeden z výstupů – velkoformátové výukové obrazy. Celkem 16 včelařských témat je zpracováno na ploše 1,4 x 1 m formou ilustrací, schémat a fotografií.

Studenti navštívili největší včelí farmu v ČR

Inspiraci hledali studenti i při říjnové exkurzi po českých a moravských farmách. Navštívili nejen menší provozy s cca 150 včelstvy (Včelařství Jašovi, Apitex Františka Texla, Včelařství Tauš), jeden z mála šlechtitelských chovů (Včelařskou šlechtitelskou stanicí Petrušov Květoslava Čermáka), ale i největší včelařský provoz u nás – farmu Jana Kolomého ve Starém Městě u Bruntálu. Účastníci exkurze tak mohli porovnat různou úroveň technologií a metodiky vedení chovu a současně vyzpovídat jejich majitele nejen ohledně jejich tipů a triků ve včelařině, ale zjistit jejich názory na perspektivy oboru v České republice.

Podrobné informace k projektu naleznete na www.vcelar-farmar.cz

R. Kobza

Na včelnici u K. Čermáka
Foto L. Rytina

Na včelnici F. Texla

Ze společnosti I

Nové formy spolkové činnosti – sdílení digitalizovaných periodik

Tak jak se vyvíjí vše kolem nás, vyvíjí se i nové formy spolkové činnosti. Takto reaguje na nové podmínky i Pracovní společnost nástavkových včelařů CZ, o.s. Ta působí jak lokálně (např. [Podkrkonošské akce](#), [Slezánek](#)), tak i formou jednorázových vzdělávacích akcí (kursy, semináře, [Letní školy](#)), avšak současně působí i celorepublikově ([webové stránky](#), [e-Věstník](#), členské výhody např. ve formě [propagačních letáků a individuálních etiket](#), samozřejmě je nutné zmínit i vydávání časopisu [Moderní včelař](#)).

Novou náplň ve světě internetu můžeme nabídnout také díky systematickému a důslednému uschovávání starých periodik dlouholetého včelaře [Vítězslava Žídka](#), který se již 30 let angažuje právě v jednom z center pokroku – v kroužku Slezánek, kde v 80. letech (podobně jako jinde, např. v Brně) vznikly moderní velkoprostorové tenkostěnné nástavkové úly *). Máme tak příležitost stávající „[digitální knihovnu PSNV-CZ](#)“ (dosud jen s knihami) a také externí institucionální knihovny ([Projekt digitalizace knih slouží ku prospěchu i mravnímu vzdělání národu včelařského](#)) s digitalizovanými knižními tituly rozšířit právě o zmíněná uchovaná periodika. Prvním příspěvkem je „Český včelař“ z roku 1946 a to [dvojčíslo 1 – 2](#), vydávané tehdejšími Zemským ústředím včelařských spolků. Další periodika budeme postupně přidávat a formou e-Věstníku o nich informovat.

**) To že Slezanisté tehdy zvolili, jak zvolili, oceňují zejména začínající včelaři, kteří si k majitelům úlů Slezan jezdí pro oddělky se sériově vyráběnými [papírovými krabicemi](#). Rámky pak bez problému zavěsí do svých nových nízkých Langstrothů. Úlu Slezan se tak ne nadarmo říká český Langstroth.*

Lukáš Matela

O zrodu pojmu svéprávný včelař

Milé kolegyně, milí kolegové,
nastala doba podzimních léčebných operací na mnoha včelnicích a množí se dotazy na to, jak se do těchto postupů promítají nové principy, stanovené letošními nařízeními SVS, a jak se tyto změny mají ke skutečné praxi v jednotlivých lokalitách.

Docházejí totiž stále častěji zprávy o diskusích a dokonce i sporech stran tzv. „podzimního léčení“, o problémech s výkladem snad dosti jasně formulovaných principů vyhlášky KVS, dokonce o neznalosti jejího textu ze strany představitelů některých základních organizací ČSV, kteří tu změnu nezachytili. To je ale jen část této zajímavé problematiky.

Na všech letních školách a kurzech, které pořádala PSNV-CZ, se téma legislativy, včetně vztahu chovatele a státu, chovatele a poskytovatele dotací či chovatele a nových MVO probíralo. Mnozí včelaři, kteří se jich účastnili, se pak v praxi setkávají se zcela jiným přístupem a logicky se pak obracejí na lektory a funkcionáře PSNV-CZ s prosbou o radu či konzultaci. Rada PSNV-CZ tedy rozhodla věci se věnovat systematictěji. V praxi pak by vše mělo vyústit v sestavení manuálu, jenž by byl vodítkem pro včelaře, kteří se chtějí vydat na cestu jaksi po svých... Budeme mu říkat **Manuál svéprávného včelaře**.

Zdá se totiž, že vzniká nový pojem: svéprávný včelař. Kdo to je? Je to včelař, o němž se píše v následujícím textu.

Redakce

Manuál svéprávného včelaře

Tuto sobotu 9. listopadu po ukončení Podzimního semináře nástavkového včelaření ve Zbýšově u Brna se uskuteční otevřená jednání rady PSNV-CZ, kde budeme projednávat také dokument s pracovním názvem „Manuál svéprávného včelaře“. Bude to soubor informací, který usnadní včelařům samostatné vyřízení agendy, související se včelařením (povinná hlášení, objednávku léčiv, administraci

dotací atd.). Samostatně znamená nezávisle na servisu místní včelařské organizace, ale v souladu s platnou legislativou. Srdečně zveme členy PSNV-CZ na toto jednání. Budeme vděční zejména za zkušenosti těch, kteří se již nějakou dobu protloukají včelařským životem „na vlastní pěst“.

V civilizovaném světě je obvyklé, že se o chovaná včelstva a s chovem včel souvisící práva a povinnosti stará především sám chovatel. Je zodpovědný zejména za dobrý zdravotní stav svých včelstev a splnění nemnoha legislativou daných povinností vůči státu. Včelař si také zpravidla sám administruje dotace na podporu včelařství.

V naší vlasti sice jsou v principu podobně nastavené legislativní podmínky, tj. vlastníkem včel je včelař a o obor včelařství pečuje stát prostřednictvím ministerstva zemědělství. Většinová praxe je však odlišná. Do vztahu včelař – stát vstupuje občanské sdružení s aparátem funkcionářů, kteří včelaři poskytují servis, ale současně nutí včelaře dodržovat jimi stanovená pravidla. Bohužel včelaři tím mnohdy ztrácejí schopnost samostatně myslet a jednat. Zcela neúnosná je pak situace, kdy se takové občanské sdružení snaží řešit záležitosti včelařů, kteří nejsou jejich členy.

V tomto kontextu PSNV-CZ klade důraz především na vzdělávání včelařů. Vzdělaný a samostatně myslící včelař zvládá nejen správnou péči o zdravá a silná včelstva, ale dokáže si také sám administrovat související záležitosti (zaslat povinná hlášení a vzorky k vyšetření, objednat léčiva, administrovat dotace atd.).

V současné době se jeví nezbytné také kultivovat právní povědomí včelařů, protože v mnoha případech je třeba svéprávnost asertivně hájit proti místnímu zvykovému právu. Zvykové včelařské právo sice nemá žádnou oporu v zákonech, přesto je s velkou energií vyžadováno zejména samozvanými vůdci místní včelařské komunity. Pozitivní vztahy mezi sousedními včelaři mají svoji hodnotu a stojí za snahu. Nezbytný je ale respekt a povědomí o právech a povinnostech obou zúčastněných stran.

**Za přípravný tým
Bronislav Gruna a Jakub Dolínek**

Včelařská setkávání

Včelařské fórum spolu se serverem Vcelky.cz si Vás dovolují pozvat na přednášku z cyklu **Pražských včelařských setkávání** pořádanou **PSNV-CZ** na téma:

Racionalizace včelařského provozu na včelí farmě

Ladislav Nerad nás seznámí se svým provozem zejména s ohledem na racionalizaci – a to jak z provozní stránky, tak i z pohledu vybavení – plastové rámy, zvedák nástavků, kočovné palety a další.

Přednášející: [Ladislav Nerad](#)

Včelí farma Ladislava Nerada, vyučeného truhláře i včelaře, sestává z několika stovek včelstev v tenkostěnných nízkonástavkových úlech vlastní profesionální výroby. Med prodává především ze dvora, přebytky zpracovává do vlastní medoviny. Farma si prošla úhynem většiny včelstev na varroózu v roce 2007.

Termín: středa 6. 11. 2013 od 18:00 hod.

Místo konání:

Středisko ekologické výchovy Hl. m. Prahy Toulcův dvůr

Kubatova 32/1, 102 00 Praha 10 – Hostivař

Souřadnice: 50°2'53.997"N, 14°31'9.228"E

Mapa: www.mapy.cz/s/8AXA

Městská hromadná doprava: přímo u místa konání je zastávka linky autobusu 177 „Toulcův dvůr“. Autobus 177 jede ze stanice metra „A“ Skalka 12 minut nebo ze stanice metra „B“ Vysočanská 33 minut anebo ze stanice metra „C“ Opatov 8 minut.

Parkování: V blízkosti Toulcova dvora jsou dostatečné možnosti pro parkování osobních automobilů.

Občerstvení není zajištěno. Toalety jsou k dispozici. Během přednášky není povoleno pořizování audio/vizuálních záznamů.

Vstupné:

50 Kč – pro chovatele s vyplněným registračním číslem chovatele při platbě předem na účet

100 Kč – pro ostatní a pro platící na místě

Podrobnosti o platbě posíláme automaticky po odeslání [registračního formuláře](#).

Platbu prosím provedte tak, aby byla na v e-mailu uvedený účet připsána nejpozději 2 dny před konáním přednášky.

Úhradou účastnického poplatku vyjadřujete souhlas s těmito storno podmínkami: Pokud se přednášky nezúčastníte z důvodů na Vaší straně, zaplacený poplatek se nevrací. Při zrušení přednášky z důvodů na straně Pracovní společnosti nástavkových včelařů, o.s. (organizátor) se vstupné vrací v plné výši na účet, ze kterého bylo zaplacené. Organizátor má právo v odůvodněných případech změnit téma přednášky (zejména z důvodů nečekané neúčasti přednášejícího apod.) – toto není důvodem pro vrácení či snížení účastnického poplatku.

Platby, které dorazí později než 2 dny před konáním přednášky, nemusí být zohledněny.

Tato přednáška je organizována s dotací podle nařízení vlády č. 197/2005 Sb. v platném znění, v rámci opatření technická pomoc, určené chovatelům včel v ČR.

za organizátory se na Vás těší **Petr Mirovský** (603 465 421) a **Jakub Dolínek** (603 935 136)

V případě dotazů nebo problémů nás kontaktujte na e-mailu pvs@vcelarskeforum.cz.

Na přednášku je vhodné se předem registrovat na adrese
www.vcelarskeforum.cz/prazska-vcelarska-setkavani

Podzimní seminář nástavkového včelaření

Pracovní společnost nástavkových včelařů CZ pořádá

Podzimní seminář nástavkového včelaření

na téma **MEDOVICOVÉ MEDY A MELECITOZA**

sobota 9. 11. 2013

Zbýšov u Rosic (u Brna)

[Saloon penzionu Pamír](#)

Program:

8:00 – 9:00 prezentace účastníků

9:00 **Úvod, současné aktivity PSNV-CZ** (Zdeněk Klíma)

9:30 **Vznik medu, krystalizace medu** (Jaroslav Lstibůrek)

10:30 **Medovicové medy v sezoně 2013** (Michal Počuch)

11:15 **Příčiny zvýšeného obsahu vody v medu** (Zdeněk Klíma, Bronislav Gruna)

12:00 – 13:30 polední přestávka

13:30 **Získávání melecitozního medu z plástů** (Jan Kolomý)

14:00 **Melecitoza a medovina** (Jaroslav Lstibůrek)

14:30 **Porovnání krmení cukrem a inverty z pohledy ceny** (Jakub Dolínek)

15:00 **Novinky z Apimondie v Kyjevě** (Ivan Černý/Radek Kobza)

15:30 **Profesionální včelařství v ČR** (Jan Kolomý)

16:00 **Krátké příspěvky přihlášené do 8. 11. 2013** (přihlásit na reditel@psnv.cz)

17:00 Diskuse a ukončení semináře

Důležitá poznámka i pozvánka:

Po skončení semináře zve rada PSNV-CZ členy PSNV-CZ na své otevřené zasedání, v němž by s nimi ráda prodiskutovala dvě navržená témata:

1. Svéprávný včelař
2. Vzdělávání v regionech – LŠNV, kursy VMS, kursy pro začínající, PVS a další

V prostoru penzionu je možné vystavovat dovezené pomůcky a zařízení. V restauraci penzionu je zajištěno stravování. Lze objednat i ubytování z pá/so i so/ne (ubytování přihlašujte do 4. 11. 2013 mailem: reditel@psnv.cz nebo na tel. 728 717 375). Zbýšov u Brna je 3 km od žel. stanice Zastávka u Brna (trať Brno – Jihlava).

Srdečně zvou pořadatelé

Včelí mor mýtů zbavený

Okresní organizace včelařů Bruntál pořádá přednášku zaměřenou na výklad a provádění novelizované vyhlášky 299/2003 Sb. v praxi s názvem

VČELÍ MOR MÝTŮ ZBAVENÝ

přednášejícím bude Ing. Antonín Přidal, Ph.D.

Přednáška se bude konat dne 16. 11. 2013 od 9:00 v kině Centrum v Bruntále

Více na webu [Okresní organizace včelařů Bruntál](#)

Pražská včelařská setkávání znovu žijí!

Poslední cyklus Pražských včelařských setkávání, pořádaných PSNV-CZ v komunitním centru Matky Terezy, proběhl v r. 2010/11 a přinesl řadu zajímavých témat a spoustu nových poznatků a zkušeností. A kromě toho i poučné a povytce svobodné debaty a setkání. Určitě si na to mnozí z čtenářů ještě pamatují.

Pak ale nějak nebyli lidi, nebyly peníze a nebyly ani vhodné a ufinancovatelné prostory. Byl však zájem o taková setkání i vůle v nich pokračovat. A stále se objevovaly dotazy, zda tento projekt nějaké pokračování bude mít...

Až letos na podzim přišli dva kolegové, kteří zkusili ten trochu zamotaný uzel rozplést a rozhodli se do toho jít i za v současné době nelehkých podmínek: myslím tím Jakuba Dolínka (to je jinak spiritus agens oblíbeného a často navštěvovaného serveru vcelky.cz, a Petra Mirovského, zakladatele a administrátora [Včelařského fóra](http://Vcelařského fóra). Záštitu nad celým projektem, pořadatelství i hmotné zajištění převzala PSNV-CZ. Za místo setkávání bylo zvoleno Středisko ekologické výchovy hl. m. Prahy, tedy hostivařský Toulcův dvůr, což je volba případná a dobrá.

Vše se odehrálo velice rychle, jak už to v současné době bývá... Takže první přednášku už máme za sebou. Přednesl ji Ing. Ivan Černý a jejím tématem byly zážitky a zkušenosti z právě skončené Api-mondie.

I. Černý na Apimondii byl za PSNV-CZ a po celou dobu trvání kongresu i přidružené výstavy Apiexpo zásoboval tuzemské zájemce fotografiemi, doprovázenými trefnými glosami. Můžete je shlédnout na webu PSNV-CZ.

Takže bylo jen logické pozvat jej na přednášku a požádat jej, aby se podělil o své zážitky i zkušenosti s těmi, kteří do Kyjeva neodjeli.

Sám autor v upoutávce předeslal, že poinformuje to tom, jak to vypadalo na samotné konferenci, jaké to bylo ve skutečnosti „na place“ a co musel člověk prožít, aby se mohl toho všeho zúčastnit, v té souvislosti také o organizaci konference a managerském umu pořadatelů.

Co slíbil, také do puntíku splnil. Měli jsme tak možnost projít s ním spoustu zajímavých fotek a pomocí nich si virtuálně prožít těch několik dní na této výjimečné akci.

Došlo tak na zprávu o neskutečném binci a chaosu při registraci účastníků, dostali jsme také čerstvou a velmi zajímavou zprávu o stavu ukrajinského i světového sortimentu včelích produktů. Procházeli jsme zvolna labyrintem stánků s produkty nejen včel, ale třeba také zavíječe, jehož trus v lihu naložený a řádně vymacerovaný prodejci považují za mocný uzdravující prostředek už dávno, jen u nás to zatím moc známé není, tak snad teď... Viděli jsme i přípravek zvaný podmor, což byly vlastně mrtvé včely bez hlaviček naložené opět do lihu, přičemž léčivý výluh se užívá po kapkách.

Mohli jsme si vlastně takměř zblízka prohlédnout různé skvělé vychytávky, od medometů po úly, včetně chatiček a lehátek umístěných do magického a zářícího pole včel a jejich díla. Lehnete jako lazar a vstanete jako zdravý silák. Přece to tak dobře známe, jak nás včely dokážou nabít...

Viděli jsme prakticky a jednoduše adjustovaný ukrajinský plástečkový med i doslova kombajn na mateří kašičku či pergu. O maďarské uměle vyrobené souši z pravého včelího vosku od firmy Favus (což v latině neznamená samozřejmě nic jiného než plást) nemluvě.

Fascinující muselo být samotné setkání s pravým brtníkem Alexandrem Olovtsevem z Jaroslavlí, jenž naši skupinu dokonce pozval na kurs, který uspořádá na jaře příštího roku. Totéž platí i o setkání s otcem Nikodýmem, jemuž metodiku chovu včel vnukla sama Bohorodička...

Dozvěli jsme se také o tom, co bylo nového na samotné konferenci (s tím, že vlastně tam nic až tak nového nebylo, ale „perličky na dně“ se našly). Zvěděli jsme např., o čem přednášely takové osobnosti jako třeba Thomas D. Seeley, autor skvělé knihy Honeybee Democracy, jenž v lese zvaném Arnott Forest už po desetiletí pozoruje a testuje volně žijící včelstva a popisuje, jak se mění, když se snaží vyrovnat přirozeně s tlaky, které na ně okolní prostředí vyvíjí, hlavně pak s roztočem *Varroa destructor*.

Dozvěděli jsme se také o tom, jak další z výrazných osobností současné světové apidologie, německý badatel dr. Ralph Büchler, inicioval debatu o záchraně původních populací včel v jednotlivých evropských zemích. Což nakonec vedlo k závěru, že v typických evropských hybridních zónách se vlastně nedá už nic přesně určit... Snad to neslyšela naše „čistá“ kraňka...

Viděli jsme také, jak zástupci italských včelařů v tričkách, která jasně pravila: STOP PESTICIDŮM, dokázali nabídnout příchozím ochutnávku medů prakticky z celého světa. To muselo být hodně zajímavé... Mňam...

Co mně nejvíc ale dostalo, bylo video ze stánku švédských včelařů, kde světoznámý apidolog a autor desítek zásadních studií, **Prof. Ingemar Fries** s kolegy ve švédských krojích hráli na housle švédské lidovky – fotku J. Vondráka lze shlédnout na webu **PSNV-CZ**. Fascinující, poetické, s nadhledem a přitom tak účinné! To i kdybychom my měli podpěrných sloupů našeho včelařství třeba i dvanáct jako bylo kdysi bran do Města (*Twelve Gates to the City, hallelujah* – www.spin.com/articles/bob-dylan-jeff-tweedy-jim-james-twelve-gates-to-the-city/ a www.metrolyrics.com/twelve-gates-to-the-city-lyrics-carly-simon.html), tak na tohle jsme letos neměli ani náhodou...

A k tomu byl ještě bonus, aneb jak to bylo, když letadlu ČSA s našimi kolegy krátce po startu prasklo čelní sklo a všichni se museli hr hr zase vrátit zpátky, což úřednímu šimlu způsobilo v hlavě dosti hutný guláš...

J. Matl

O Pražských včelařských setkáváních s těmi, kteří je uvedli znovu do života

Když se tak překvapivě a rychle rozjel další cyklus **Pražských včelařských setkávání** (PVS), pořádaný PSNV-CZ společně s **Včelařským fórem** a serverem **Včelky.cz**, oslovili jsme oba kolegy, kteří si to vše v té nejpraktičtější praxi vzali na bedra, tedy správce serveru Včelky.cz **Jakuba Dolínka** a administrátora Včelařského fóra **Petra Mirovského**. Požádali jsme je o odpovědi na pár otázek, abychom přinesli více informací o celém projektu, jeho koncepci, zázemí, organizačním zajištění, neb se nám to zdálo užitečné z řady aspektů, což snad vyplyne z následující debaty. Odpovědi se nakonec ujal Jakub Dolínek.

e-Věstník: Rozhodli jste se pokračovat v před lety přerušném cyklu. Proč?

J. Dolínek: *Přišlo nám líto, že tento cyklus nepokračoval dál. V Praze, kde je nemálo včelařů, byt včelařících třeba víkendově na chalupách mimo hlavní město, probíhají v zásadě jen Besedy pražských včelařů. Na ně jsou ale často opakovaně zváni titíž přednášející. Tuto nabídku chceme obnovením PVS rozšířit.*

e-Věstník: Pro letošní cyklus byl vybrán pražský Toulcův dvůr. To je hodně zajímavé místo. Co vás k němu vedlo?

J. D.: *Toulcův dvůr nabízí v netradičních prostorách bývalých stájí možnost uspořádání přednáškové akce. Navíc je velmi dobře dostupný jak hromadnou dopravou (stejnomená autobusová zastávka je 10 metrů od vstupu) tak i autem. V okolí je dostatek míst k parkování zdarma a dálnice D1 či Jižní spojka je nedaleko. PVS jsou tak dobře dostupná jak pro pražské, tak i mimopražské včelaře.*

e-Věstník: Už jste zmínili, že v Praze se konají i tradiční Besedy pražských včelařů, pořádané ČSV. Věnují se spíše tradičním otázkám a tradičnímu včelaření. Předpokládám – a Vy to ostatně i deklarujete, že chcete tento cyklus dělat trochu jinak. Jak tedy? Chcete poskytnout více šancí jiným tématům, či dokonce tzv. alternativě?

J. D.: *Naším cílem není propagovat nějaký konkrétní směr či paradigma ve včelařství. Rádi bychom, aby přednášející nabídli včelařům zajímavé informace a ti s nimi pak naložili podle svého uvážení.*

e-Věstník: Jak a podle jakého systému či schématu hodláte vybírat lektory?

J. D.: *Systému či schématu? Jiří, Ty mě uvádíš do rozpaků – tím, že žádné schéma ani systém nemáme (a asi bychom je tedy měli mít, když se na to takto ptáš...). Popřemýšlíme nad tím, Petr je zdatný v IT technologiích, třeba nějakou losovačku vymyslí. ;-)*

e-Věstník: Teď něco hmotnější: bez toho by to ale asi nešlo. Tedy o ekonomice: Na přednášku se vybírá spíše symbolické vstupné. To je tak trochu průlom v tradici včelařských akcí. Takže trochu o tom, neb vše to je o práci a cenách za ni i za prostory, o tom si nic nalhávat nemusíme:

Jaké jsou – řekněme – hmotné podmínky, tedy kdo přejímá na sebe finanční stránku projektu (nájem za prostor, honoráře přednášejícím)? Jaká je celková rozvaha v tomto smyslu?

Jinými slovy:

Zatím jsou na vzdělávací činnost dotace, ale dovedete si představit, že by projekt běžel i bez dotací? V nůspíku podle hesla: Bez dotací to jde?

Nebo jinak: samozřejmě můžete pozvat lektory registrované v [seznamech o. s. ČSV](#) či [PSNV-CZ](#), kde část výdajů jaksi pokryje dotace podle nařízení vlády č. 197/2005 Sb. v platném znění, v rámci opatření technická pomoc, což je určeno všem chovatelům včel v ČR.... Jak to ale bude, když pozvete lektora, jenž není na těchto seznamech a přitom má zajímavé a na náležitě odborné úrovni zpracované téma? To samozřejmě znovu dává šanci pluralitě názorů, ale jak potom vyjde ekonomická stránka věci?

J. D.: *To je nějak moc dotazů najednou... Na ty lehčí je ale odpověď známá předem (třeba: při přednáškách lektorů, kteří nejsou na schválených seznamech, nemůžeme prostě čerpat dotace dle NV 197/2005 Sb.). Tím, že se PVS konají pod hlavičkou PSNV-CZ, o.s., je také právně dáno, kdo na svých bedrech nese finanční stránku projektu. Interní a osobní zodpovědnost je pak na mně a Petrovi. Zda by byl projekt uskutečnitelný i bez dotací je otázka pro věštce, na jaře budeme v tomto ohledu chytřejší.*

e-Věstník: Ještě jedna zajímavost. Několik kolegů reagovalo překvapeně na Vaše sdělení, že při přednáškách se nepovolují obrazové a zvukové záznamy. Můžete to blíže vysvětlit?

J. D.: *Ano – je to výchozí stav, daný právním řádem ČR, na který jsme jen účastníky upozornili, abychom předešli případným nedorozuměním na místě. Je to tedy standardní situace – nikoliv naopak.*

e-Věstník: Teď o perspektivě:

Deklarujete, že cyklus bude pravidelný, tedy každou 1. středu v měsíci. Jaký je výhled do konce tohoto a do začátku příštího roku?

J. D.: *Přesně takový, jak jsi ve své otázce popsal :-). Tedy až do jara 1x měsíčně, ve středu na začátku měsíce. Těšíme se na shledanou a děkuji za rozhovor.*

Za e-Věstník se ptal J. Matl

(Pozn. red.: pozvánku na nadcházející přednášku 6. 11. naleznete výše.)

Výstava Zahrada východních Čech

V ČASTOLOVICÍCH SE VYSTAVOVALO OVOCE I ZELENINA, ALE BYLY PŘI TOM I VČELY A PSNV-CZ

V loňském roce proběhla v Častolovicích výstava Zahrada východních Čech, která je zaměřena na zemědělské a ovocnářské výpěstky a je spojena s prodejní výstavou. A v tomto roce jsem byl požádán o účast na dalším ročníku této výstavy. Uskutečnila se v Častolovicích od 4. do 6. října (*pozvánku na ni přinesl e-Věstník č. 14/2013 – pozn. red.*)

Vzhledem k tomu, že ČSZ nám poskytl stan, v němž byl prostor ukázat řadu zajímavostí, požádal jsem PSNV-CZ o pomoc a o propagační materiály.

Vše se nakonec podařilo, jednatel PSNV-CZ Ing. L. Matela mi poslal kromě plachet o včelařském vzdělávání, letních školách apod. a „medu přímo od včelaře“ také poslední dva ročníky časopisu Moderní včelař, Včelařské Pexeso se včelí pastvou, Omalovánky skřítky Medovníčka a k tomu i nástěnné kalendáře PSNV-CZ z roku 2013 a hlavně ty nové na rok 2014, letáčky o činnosti PSNV-CZ a letáček k projektu VMS.

A jak to vypadalo na samotné výstavě?

Během tří dní výstavu navštívilo kolem 20.000 návštěvníků. Velice mě překvapilo složení těch, kteří se zastavili u našeho stánku. Bylo totiž opravdu různorodé.

Přišli jednak obyčejní lidé s dětmi, kteří v životě neviděli živé včely v úle či dokonce včelí matku, a my tak mohli díky pozorovacímu úlu rozšířit jejich poznání tohoto magického světa přímo na živých včelách, byť jen za sklem.

Další skupina by ráda by včelařila, ale shání informace a vědomosti o moderních metodách včelaření. Díky pomůckám a materiálům, které jsme jim mohli představit, jsme jim ukázali možnosti, jak jednoduše i efektivně včelařit.

Poslední skupina návštěvníků byli včelaři, kteří si myslí, že včelaří dobře a že nic se v přírodě nemění. Tu bylo dost příležitostí k debatám a přesvědčování, že dnes je tomu už poněkud jinak.

Mým poučením z této akce byly velmi vstřícné reakce zejména nevčelařící veřejnosti na ukázání živých včel v pozorovacím úlku. Přimlouval bych se za to, aby tyto úlky stály na takových akcích pravidelně a ve větším počtu, aby se u nich netvořily fronty...

Martin Rysner, Liberk

Foto: Autor

Ze společnosti II

Jak se ze zmínky o volné stavbě stane „causa“... aneb co vše může způsobit několik vět o tom, jak to chce spíš včelař než včely...

V úvodníku jsme zmínili zprávu o pro některé marginální a poněkud absurdní, pro jiné však podstatné „cause“, takže ji zkusme popsat od začátku, jakkoli ani to není jednoduché, což přiznávám bez mučení, peklil jsem se s tím týden a nakonec mě kamarádi přesvědčovali, že psát o tom nemá z řady rozumných důvodů smysl a abych to nechal plynout a jít svou cestou. Nakonec jsem jim dal za pravdu, ale pak zase sedl ku klávesnici a nastalo další kolo úvah a pochybností. Stále totiž jsem toho názoru, že to, co je níže popsáno, je pro nás všechny inspirací a poučením. Takže se omlouvám, ale navalím to na Vás... Důsledky беру na sebe... ? Kdo to číst nechce, nechť klidně přeskočí... Jde mi o svobodnou debatu.

Popíšu to vše za sebe a svou optikou, jakkoli se i ona bude často křížit s aspekty obecnými. A rovnou pravím, že další následné debaty se nikterak nevyhýbám, pokud někdo z Vás sezná, že má smysl. O tom smyslu to pravím hlavně proto, že v této věci jde o porovnání dvou včelařských vizí, dvou konceptů, v nichž nejde o pravdu... Srovnává se nesrovnatelné, včelaření tzv. „na med či na hmotný efekt“ neboli „průmyslové“ a včelaření tzv. „na pohodu“ a co životní styl... Se všemi konsekvencemi pro obé, pokud jde o ekonomiku, výnosy, zdraví včel etc...

A tu každý má svou pravdu a ty pravdy se dost dobře podle mého názoru nedají „prostoupit“, i kdybychom je k tomu hnali silou, tedy asi nemá smysl se navzájem přesvědčovat a valit na sebe argumenty toho či onoho založení a přesvědčení. Stačí snad je položit vedle sebe a porovnávat a pak se podle toho zařídít a udělat si svůj názor. Jde o dva do jisté míry nekompatibilní světy... Ale jsou tu také možná východiska další, jako třeba inspirace pro další studium, srovnávání zkušeností...

Jak to vše vzniklo? Přednost formy před obsahem. Aneb co je vlastně e-Věstník?

V letošním e-Věstníku č. 15 jsme uveřejnili pozvánku na setkání Slezánku, v níž dlouholetý organizátor této včelařské komunity, kolega V. Žídek, kromě údajů o místě, tématu a času setkání uveřejnil také svůj názor na volnou stavbu. Názor kritický, dosti kategoricky formulovaný, ale také názor opřený o praxi zkušeného včelaře a o jeho vidění včelařského světa, což je v tomto konceptu základní premisa...

Pokud bychom jej stručně parafrázovali, šlo o to, že volná stavba se nehodí do plodištních nástavků, kde včelstva nejen prostavují a přistavují, ale navíc podle jeho názoru stavějí kromě dělničiny také více trubčinu, do níž se pak koncentruje více roztočů *Varroa destructor*. Což vede k většímu počtu vyvinutých samiček kleštika. Kolega Žídek dodává, že toto je problém, který dovede zvládnout zkušený včelař, ale nadšený začátečník se tak může dostat do problémů, které mohou skončit také kolapsem a úhynem včelstva. Tolik jen pro rekapitulaci, z čeho to vlastně vzniklo, ale tuto debatu nechme na jindy...

Redakce e-Věstníku tento názor i v této poněkud nestandardní podobě a ve formě, jež asi nebyla příliš šťastná, po delší diskusi uveřejnila s přesvědčením, že je dobré, aby zazněl, neboť volná stavba je téma v současné době velmi aktuální a pro mnoho kolegyň a kolegů, zejména právě začínajících, také lákavé. Volnou stavbu ale skutečně nechme na další debatu... Berme to jako modelový příklad v obecnější rovině, tedy na téma veřejná debata, z něhož se všichni můžeme nějak a něco naučit a posunout se dál na našich individuálních cestách.

Proč chci psát spíše o formě a okolnostech? Vidím to v této věci jako podstatné. Protože to, co nás sledovalo, je podle mého názoru skutečně modelový příklad něčeho, co mělo být asi z řady ohledů jinak... Navíc nás to v redakci e-Věstníku donutilo k reflexi a přehodnocení řady věcí i názorů.

Co je ale podstatné, pokud jde o tu formu: v tomto Věstníku šlo o interní materiál, určený pro členy PSNV-CZ.

Vysvětlím, protože tu je myslím znovu dobré připomenout, co je vlastně e-Věstník: je to interní komunikační medium, periodikum určené meritorně pro členy PSNV-CZ. (Skutečnost, že jej dostávají

i někteří aktivní zadavatelé dat do VMS, je v tomto ohledu marginálií a možná i tématem k přehodnocení.) e-Věstník je prostě v principu spolkové periodikum, jehož cílem je informovat členy o věcech, o nichž se debatuje uvnitř PSNV-CZ jakožto občanského sdružení.

Už slyším námitky... Ale ano, nechceme, aby byl jen informačním médiem. Naopak, jsme rádi, že je i platformou pro výměnu názorů uvnitř našeho sdružení. Můžeme zde a mezi sebou otevírat různá témata, která se týkají úzce Společnosti, třeba jejího směřování či priorit, a vést mezi sebou otevřenou diskusi o nich a navrhnout tato témata na programové konference. Třeba můžeme diskutovat o principech stanov či o jejich změnách. Můžeme se tak zde navzájem informovat o názorech na směřování PSNV-CZ i navzájem polemizovat. A to zcela otevřeně.

Stejně tak ale si tu můžeme předávat informace o jednorázových akcích, letních školách, podávat zprávy o tom, co se událo a jaké to bylo a jak to vidí třeba přímí účastníci, co by zlepšili, vynechali, doplnili. Nebo (a to je dosti podstatné, chceme-li být vůči sobě otevření) také o tom, o čem jednala rada PSNV-CZ, což zrovna v této chvíli připravujeme.

K této informační a diskusní rovině navíc přibírá Věstník občas i obecnější témata, jež by jinak a v náležité formě patřila do odborného časopisu s větším dosahem (konkrétně Moderní včelař), to ve chvíli, kdy věci spěchají, kdy je např. třeba bez prodlení zveřejnit cennou aktuální informaci z oboru (letos to byla třeba hrozící melecitóza), aktuální varování (např. vloni před podletními a podzimními kolapsy včelstev), či zajímavosti, nové a pro kolegy cenné zkušenosti získané při ošetřování včel, které je třeba publikovat rychle a bez odkladu. Moderní včelař totiž vychází zatím jen šestkrát do roka a v sezoně běží čas velmi, velmi rychle... Obě redakce spolu v této věci ale komunikují.

A pokud jde o ony rychlé informace, jde to prakticky v řádu hodin, neboť modus, v jakém Věstník vychází, je velmi flexibilní a jednotlivá čísla jsme schopni díky dobře fungující spolupráci redakce vydat ve velmi krátké době. (Tu redakci tvoří mimochodem a podle abecedy pánové: Karel Jiruš, Lukáš Matela – jednatel PSNV-CZ, Jiří Matl co šéfredaktor, Petr Mirovský jakožto ten, jenž všemu navíc dává finální grafickou podobu, Petr Texl co ředitel PSNV-CZ. Plus další kolegové, kteří jsou nějak vždy připraveni spolupracovat, jako je předseda PSNV-CZ Zdeněk Klíma, či místopředsedové Leopold Matela a Bronislav Gruna.)

Kdo má jiný názor, není nepřítel...

Ale zpět k původnímu tématu. Chtěli jsme nechat svobodně zaznít i poněkud skeptický názor na volnou stavbu, jakkoli není zrovna v současné době tato skepse vůči ní „in“ a „kůůůl“. Ten názor má na své místo na slunci právo stejně jako názory volnou stavbu doslova adorující. Otvírá to možná i šanci na další debatu, nikoli ve smyslu, která pravda je lepší, ale v řadě třeba odborných aspektů, které s tím úzce souvisí. Na debatu, která by nás všechny mohla vposledku obohatit a přivést snad i blíž k tomu poznání, po němž všichni (doufám) tak toužíme.

Ano, uveřejnění v „uzavřeném“ periodiku (e-Věstníku) tuto debatu svým způsobem už předem omezuje jen na jistou komunitu členů PSNV-CZ. Ano, takovou formu mohou někteří kolegové vidět jako možná nikoli nejšťastnější, navíc také v tom smyslu, že názor zazněl snad až příliš striktně a ještě k tomu v rámci pozvánky na akci. A nic na tom nemění skutečnost, že pozvánky na akce Slezánku mají podobnou ustálenou (a zajímavou) formu již dlouho. (Tohle je pro nás poučení pro příště a my se v tomto směru pokusíme postupovat jinak. Považovali jsme to vlastně za marginálii a nedomysleli možné konsekvence...)

Vše totiž nabralo poněkud překvapivý vývoj, zcela jiný, než jsme předpokládali nejen my, ale i ti, kteří nakonec jaksi mimo nás vše uvedli do pohybu...

Jak už je v našem malém včelařském rybníce nepříliš dobrým zvykem, toto číslo interního e-Věstníku se dostalo do veřejných sítí díky pohoršení jednoho z příznivců volné stavby. Konkrétně na diskusní fórum hnutí [Šance pro včely](#), kam č. 15 e-Věstníku umístil administrátor fóra, aniž by v té věci nějak komunikoval s redakcí e-Věstníku. Omlouvá jej snad, že si to v první chvíli neuvědomil a koneckonců ani my jsme při rozesílání Věstníku nikdy explicitně o dalším šíření nic neuváděli, kromě informace, že jde o periodikum určené pro členy PSNV-CZ, což se nám zdálo být dostatečné, jestliže se navíc rozesílá na privátní e-mailové adresy, není tedy volně dostupné (až na výjimky, protože některá čísla

se redakce rozhodla pověsit třeba na web PSNV-CZ v přesvědčení, že jde o informaci důležitou i pro ostatní čtenáře)...

Vznikla pak z toho trochu vypjatá, ač nikoli nezajímavá debata, v níž se střetli jak ortodoxní ctitelé volné stavby co té nejsprávnější a nejpřírodnější metody, kteří (a řekněme si to narovinu: z etického hlediska poněkud na hraně) označili názory kolegy Žídka za mírně řečeno scestné, tak ti, kteří se je snažili v jejich „boji“ aspoň trochu „mírnit“. Díky jim za to... Ale to přece nebylo o jedné či druhé pravdě... A tu jsme konečně u jádra pudla:

Ta debata měla ale podle mého názoru několik problematických míst.

1. S redakcí Věstníku o uveřejnění na daném diskusním fóru nikdo nejednal. Nepovažuji to za šťastné, kulantně řečeno, a dovolím si za tím stát, stejně jako to předložit k veřejné debatě...
2. Kolegyně a kolegové, kteří nejsou zaregistrováni v hnutí [Šance pro včely](#), do ní nemohli nijak zasáhnout, včetně samotného autora zmíněných vět, kolegy Žídka. Tedy pokud by se nestali „účastníky“ (ty uvozovky jen upozorňují, že jde termín) hnutí ŠPV, neboť stát se „účastníkem“ hnutí je podmínka nedílně spojená s registrací na daném fóru.

Domnívám se, že ani to nebylo šťastné řešení pro obecně přístupnou debatu, ale na druhou stranu vah musíme dodat již výše zmíněné, totiž že ani naše uveřejnění v interním Věstníku ji také příliš neumožnilo, jakkoli průnik obou množin možných debatérů by se dal nalézt a my to ostatně původně nemínili jako podnět ke zcela veřejné debatě. Takže bylo zaděláno na problém a toto téma dostalo do začátku dosti nešťastný los...

3. Zda forma té následné debaty na fóru ŠPV byla po stránce věcné argumentace či tolerance k názoru jiného kolegy šťastná, to ponechám na posouzení každého ze čtenářů (osobní motivace aktérů ponechám stranou).

Překvapilo mě, když navíc do celé věci byla nějak bokem a kvůli neznalosti souvislostí některých diskutujících zcela absurdně vmanipulována celá PSNV-CZ a dokonce i redakce Moderního včelaře, a navíc i kolegové, kteří zrovna s konkrétním textem neměli vůbec co do činění, volnou stavbu navíc praktikují a o poznatky o ní se dělí s dalšími jejími příznivci.

Takže veskrze nešťastný začátek. Co tedy ale s načatým tématem? Aneb jak z toho ven či dál?

Chtěli bychom tento nešťastný začátek napravit jiným scénářem, pokud by ovšem byl zájem. Nic nikomu nechceme vnucovat, je zřejmé, že diskuse o tomto tématu není jednoduchá a má řadu problematických míst. Ale někde v koutku duše je hlásek, který šeptá, že další debata by mohla být pro mnohé z nás snad přínosem.

Máme pak různé možnosti. Můžeme ji vést mezi sebou na stránkách e-Věstníku jakožto našeho interního periodika a navíc periodika, v němž to vlastně všechno začalo.

Osobně jsem přesvědčen, že by to nebylo šťastné řešení, protože to zase bude debata uzavřená a nepochybně vzniknou další pobočné debaty jinde, což bude spíš kontraproduktivní a vposledku asi dojdeme tam, kde to vše vlastně začalo... Výsledkem jsou pak jakési zákopy, z nichž se navzájem překřikujeme... To určitě nechceme...

Hlasuji tedy pro volnou a všem zájemcům přístupnou debatu, samozřejmě, pokud bychom byli přesvědčeni o tom, že má smysl a že bychom o ni měli zájem.

Takže jinak? Ale pak je otázka: kde a jak?... Samozřejmě máme všem přístupné Včelařské fórum, v němž již existuje třeba mnohými poznatky naplněné a poučné [vlákno o volné stavbě](#). Tu ale také zjistíme, že vlastně většina podstatného tu možná už byla řečena, jen se tím pročíst a přidat k tomu novou zajímavou tuzemskou i zahraniční literaturu. Nebo ne? Téma se vyvíjí a naše praktické zkušenosti také...

Můžeme také zvážit variantu otevření tématu v renomovaných médiích, teď mám na mysli třeba [Moderního včelaře](#), což by samozřejmě opět neznamenalo přesvědčovat se o výhodách či nevýhodách toho či onoho systému. To by nikam nevedlo (neboť tu je to věc osobní volby a vize).

Což ale znovu zrekapitulovat základní poznatky a přinést názory respektovaných autorit ve výzkumu a kolegů či kolegyň z minulosti i současnosti? A těch zejména, kteří mají s volnou stavbou praktické

zkušenosti? A věnovat se třeba z gruntu také různým efektům, které s tím souvisí. Ekonomickými aspekty počínaje a zdravotními konče, nebo obráceně... Včetně třeba moderní literatury o tématu a třeba i výsledcích výzkumu, který se zabýval např. poměry trubčího a dělničího plodu na volné stavbě v souvislosti s množением roztoče *Varroa destructor*. Nebo o statistických údajích o volně žijících včelstvech, o tom, jak žijí, kde, jaký prostor si volí, jak s ním nakládají...

Omlouvám se za velmi osobní rovinu tohoto textu, chtěl jsem jen popsat, jak to vidím a dovoluji si otázky, které mi celou tu dobu ležely v hlavě, předložit k debatě... Nemyslím si, že by šlo o marginálie. Jen pro inspiraci: zkuste si pročíst tento volně přístupný a zajímavý článek [T. D. Seeleyho](#).

J. Matl